

ارزیابی، طبقه بندی و درمان کودک مصدوم (ویژه غیر پزشک)

بررسی علایم کودک مصدوم

تشخیص نوع درمان

ارزیابی

*- حادثه یا سایر حالات جراحی فوری

- شرح حال اتفاق حادثه یا
- زخم و خونریزی خارجی یا
- عدم توانایی در حرکت اندام یا سفتی شکم

- ◀ هر گونه منبع خونریزی دهنده را متوقف کنید.
- ◀ اگر کودک بعلت حادثه مراجعه کرده است اقدامات صفحه 2 را انجام دهید

*- سوختگی

- شرح حال سوختگی یا سرمازدگی یا
- پوست با درجات مختلف سوختگی

- ◀ هرگز تاول ها را پاره نکنید (ترکانید)
- ◀ روی سطح سوختگی یخ نگذارید
- ◀ از روغن، کره و... برای پوشش زخم استفاده نکنید
- ◀ آنتی بیوتیک ندهید و پماد کورتون دار استفاده نشود
- ◀ اگر کودک با سوختگی یا سرمازدگی مراجعه کرده است اقدامات صفحه 3 را انجام دهید

*- مسمومیت

- ناخوشی ناگهانی غیر قابل توضیح یا
- شرح حال مسمومیت

- ◀ تخلیه سم از معده در یک ساعت اول بجز کودک غیرهوشیار و بلع مواد سوزاننده یا فراورده های نفتی
- ◀ ایجاد استفراغ با اپیکا در کودکان زیر 6 ماه ممنوع است
- ◀ هرگز از نمک برای تحریک استفراغ استفاده نکنید زیرا می تواند کشنده باشد
- ◀ اگر شرح حال تماس یا بلع مواد سوزاننده یا فراورده های نفتی را دارد، اقدامات صفحه 4 را انجام دهید
- ◀ اگر کودک با شرح حال تماس یا بلع مواد حشره کش و یا سموم گیاهی مراجعه کرده است اقدامات صفحه 5 را انجام دهید
- ◀ اگر شرح حال مسمومیت دارویی و مواد مخدر را دارد اقدامات صفحه 5 را انجام دهید

- گزش و گزیدگی

- شرح حال گزش و گزیدگی
- درد شدید، تورم و تغییر رنگ محل زخم
- علائم عمومی شامل شوک، استفراغ و سردرد

- ◀ اندام دچار گزش یا گزیدگی (کاهش حرکت و جذب سم) را بی حرکت کنید و آن را در سطح پایین تر از قلب نگه دارید.
- ◀ زخم را تمیز کنید و از تورنیکه استفاده نکنید.
- ◀ روی محل گزیدگی را برش ندهید و بادهان زهر را مکش نکنید.
- ◀ اگر با شرح حال گزش حشرات، عقرب و رطیل یا گاز گرفتگی مراجعه کرده است اقدامات صفحه 6 را انجام دهید
- ◀ اگر کودک با شرح حال مار گزیدگی مراجعه کرده است اقدامات صفحه 6 را انجام دهید

* قبل از درمان کودک، او را از نظر ضربه به سروگردن کنترل کنید. و در صورت وجود احتمال صدمه به نخاع گردنی، گردن کودک را حرکت ندهید.

اگر کودک به علت حادثه مراجعه کرده است :

تشخیص نوع درمان	طبقه بندی	نشانه ها
<ul style="list-style-type: none"> ◀ در صورت وجود خونریزی بایک گازاستریل روی محل خونریزی فشار وارد کنید تا خونریزی کنترل شود (متوقف شود) ◀ در صورت نیاز، بالای محل خونریزی رابندید و تاحدی فشار داده شود که قسمت انتهایی زخم تیره رنگ نشود ◀ با آتل ، عضو آسیب دیده را بی حرکت نگهدارید ◀ به نزدیک ترین بیمارستان فوری ارجاع دهید 	<p>صدمه شدید</p>	<ul style="list-style-type: none"> • نشانه های خطر یا • خونریزی شدید یا • عدم توانایی در حرکت دادن اندام ها یا • رنگ پریدگی یا • سفتی شکم یا • درد در لمس اندام ها یا • ستون فقرات یا
<ul style="list-style-type: none"> ◀ با سرم نرمال سالین زخم را بشوئید. ◀ با دقت زخم را تمیز کنید (باقیمانده اشیاء، لخته های خون در زخم های آلوده) بردارید. ◀ برای دادن آنتی بیوتیک مناسب کودک رابه مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید ◀ تا بهبود زخم، روزانه پانسمان راتعویض کنید. ◀ وضعیت واکسیناسیون کزاز را بررسی کنید ◀ به مراقب کودک بگویید چه موقع برگردد. 	<p>صدمه متوسط</p>	<p>وجود حداقل یک یافته زیر:</p> <ul style="list-style-type: none"> • زخم های با علائم عفونت موضعی* • زخم های عمیق و آلوده • زخم های چرکی
<ul style="list-style-type: none"> ◀ به مرکز بهداشتی درمانی برای بررسی بیشتر ارجاع دهید. 	<p>احتمال صدمه غیر حادثه ای</p>	<ul style="list-style-type: none"> • خون مردگی های متعدد در مراحل مختلف بهبود یا • سوختگی در محل های غیر معمول مانند باسن ها
<ul style="list-style-type: none"> ◀ روزانه زخم را برای علائم عفونت کنترل کنید. ◀ تا بهبود زخم، روزانه یکبار آنرا با آب تمیز شستشو دهید . ◀ وضعیت واکسیناسیون کزاز را بررسی کنید. ◀ به مراقب کودک بگویید چه موقع فوری برگردد. 	<p>صدمه خفیف</p>	<ul style="list-style-type: none"> • حوادث بدون خونریزی یا خونریزی اندک

طبقه بندی کنید

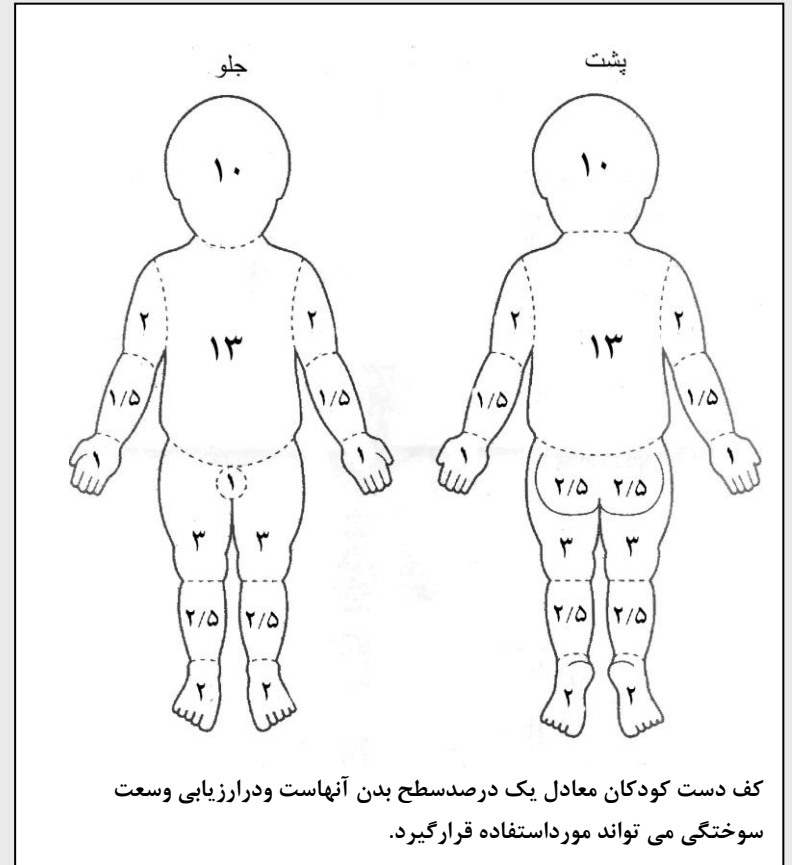
مشاهده کنید:	لمس کنید:
<ul style="list-style-type: none"> • نشانه های خطر • رنگ پریدگی • خونریزی خارجی • علائم عفونت موضعی* • عدم توانایی در حرکت دادن اندام 	<ul style="list-style-type: none"> • سفتی شکم • درد در لمس اندامها و ستون مهره ها

* علائم عفونت موضعی شامل قرمزی، درد موضعی، تورم و گرمی است (با یا بدون چرک یا تب)

اگر کودک با سابقه سوختگی مراجعه کرده است :

سوال کنید:	نگاه کنید، معاینه کنید:
<ul style="list-style-type: none"> • نشانه های خطر • عامل بروز سوختگی چیست؟ • شعله ، مایعات داغ ، شیمیایی، الکتریکی و... • سابقه بیماریهای مزمن 	<ul style="list-style-type: none"> • نوع سوختگی ها (درجه I, II, III): -درجه II (سوختگی با ضخامت نسبی) -درجه III (سوختگی عمیق) • محل و درصد سوختگی (درجه II و III) را مطابق جدول زیر مشخص کنید • نشانه های عفونت در سطح سوختگی • آسیب های همراه (مثل شکستگی)

طبقه بندی کنید



کف دست کودکان معادل یک درصد سطح بدن آنهاست و در ارزیابی وسعت سوختگی می تواند مورد استفاده قرار گیرد.

تنها سوختگی های شدید و متوسط (درجه II و III) را در نظر بگیرید. از سرخي ساده پوست صرف نظر کنید

نشانه ها	طبقه بندی	تشخیص نوع درمان
<ul style="list-style-type: none"> • نشانه های خطر • سوختگی با ضخامت نسبی (درجه II) ۱۰٪ و بیشتر • سوختگی عمیق (درجه III) ۲٪ و بیشتر • سوختگی صورت، دست (hand) پا (foot)، سطح مفصل، اندام تناسلی و سوختگی حلقوی • سوختگی با برق و لنتاژ بالا • سوختگی شیمیایی • سوختگی استنشاقی • سرمازدگی • آسیب های همراه (شکستگی) • سابقه بیماری مزمن 	سوختگی شدید	<ul style="list-style-type: none"> در صورت نیاز، اقدامات احیا (ABC) را انجام دهید در سوختگی استنشاقی، صورت و سوختگی بیش از ۱۵٪ از راه دهان چیزی نخورد لباس های فشاری و تنگ خارج شود و مناطقی که لباس به بدن چسبیده از اطراف با قیچی جدا شود و نباید کنده شود سطح سوختگی را با آب سرد نشوید برای اجتناب از کاهش دمای بدن از حوله یا ملحفه تمیز و خشک استفاده کنید و بیمار را با پتو بپوشانید. بزای کاهش درد شیاف استامینوفن بدهید هرگز تاول ها را پاره نکنید (نتر کنید) بجز سرمازدگی روی سطح زخم کربه، روغن و حتی پماد سوختگی مالیده نشود آنتی بیوتیک ندهید در سوختگی شیمیایی، قیروسرمزدگی اقدامات اولیه (ص ۲) را در صورت امکان انجام و سپس ارجاع دهید پس از اقدامات فوق، کودک را به بیمارستان فوری ارجاع دهید
<ul style="list-style-type: none"> • سوختگی با ضخامت نسبی (درجه II) کمتر از ۱۰٪ • سوختگی عمیق (درجه III) کمتر از ۲٪ 	سوختگی متوسط	<ul style="list-style-type: none"> • برای کاهش درد استامینوفن بدهید. • محل و اطراف سوختگی را با آب تمیز و نرمال سالین سرد (۱۵-۸ درجه سانتیگراد) شستشو دهید • هرگز تاول ها را پاره نکنید (نتر کنید) • روی سطح سوختگی یخ نگذارید • از روغن، کربه و... برای پوشش زخم استفاده نکنید • آنتی بیوتیک ندهید و پماد کورتون دار استفاده نشود • سطح زخم را با پماد ضعیف (باسیتراکسین، نیتروفورازون، جنتامایسین، موپیروسین و...) بپوشانید و روی آن گاز استریل بگذارید. • به مادر آموزش دهید روزی ۲ بار زخم را با صابون یا شامپوی بچه شستشو دهد و زخم را با همان پماد بپوشاند • به مادر توصیه کنید در صورت بروز تب، بیقراری، استفراغ، تشنج و خوردن غذافوری مراجعه نماید. • جهت پیگیری زخم سوختگی، دوروز بعد مراجعه کند. • وضعیت ایمن سازی کزاز را بررسی کنید
<ul style="list-style-type: none"> • سوختگی سطحی (درجه I) بدون تاول همراه با درد 	سوختگی خفیف	<ul style="list-style-type: none"> • برای کاهش درد استامینوفن بدهید. • مایعات بیشتر به کودک داده شود • به مادر توصیه کنید محل سوختگی را روزانه تمیز کند، و جهت مرطوب و چرب نگه داشتن پوست از مرطوب وازلین یا کرم اکسیدروی استفاده کند • به مادر توصیه کنید در صورت بروز تب، تشدید درد یا تغییر رنگ سوختگی مراجعه نماید.

اقدامات اولیه در سوختگی های اختصاصی و سرمازدگی:

اقدامات سوختگی شیمیایی :

- ◀ پاک کردن موادشیمیایی از پوست
- ◀ شستشو با مقدار زیاد آب مقطر یا نرمال سالین یا آب لوله کشی
 - در مورد مواد اسیدی ۶۰-۳۰ دقیقه
 - در مورد مواد قلیایی ۴-۲ ساعت
- ◀ در مورد تماس با چشم حداقل زمان شستشو ۲۰ دقیقه است
- ◀ به هیچ عنوان از ماده دیگری استفاده نشود
- ◀ تاول ها حتماً برداشته شود و زیر آنها شستشو داده شود

اقدامات اولیه برای سرمازدگی

- ◀ خارج کردن همه لباس های خیس از بدن
- ◀ باز کردن تمام لباس های فشاری مثل دستکش ، پوتین ، کمر بند ، جوراب و .
- ◀ قرار دادن عضو صدمه دیده در آتل با پوشش نرم فراوان
- ◀ بالا قرار دادن اندام
- ◀ اجتناب از سیگار و دود
- ◀ گرم کردن سریع توسط آب با دمای ۴۲-۴۰ درجه سانتیگراد (با کنترل دقیق درجه حرارت آن) معمولاً بین ۳۰-۱۵ دقیقه کافی است .
- ◀ گرم کردن توسط وسایل حرارتی به هر شکل ممنوع است (باعث سوختگی می شود).
- ◀ ماساژ دادن عضو به هر دلیل ممنوع است (باعث افزایش صدمه می شود)
- ◀ تاول های حاوی مایع روشن باید توسط قیچی دبریدمان شده و مایع داخل آن شستشو داده شود.
- ◀ تاول های حاوی مایع خونی نباید دستکاری شود
- ◀ پروفیلاکسی برای کزاز
- ◀ پانسمان به صورت روزانه مکرر

اقدامات در سوختگی با قیر

- ◀ به سرعت سطح قیر را با آب خنک، سرد کنید.
- ◀ برای حل کردن قیر به تدریج می توان از کره، روغن بچه و پارافین در طی چند پانسمان (چند روز) استفاده نمود.

تعدادی از بیماران برای پیگیری نیاز دارند دوباره مراجعه کنند در پیگیری باید دید آیا کودک، بهبود پیدا کرده یا خیر؟
 وقتی که کودکی در طبقه بندی متوسط قرار می گیرد بعد از ۲ روز برای پیگیری به شما مراجعه میکند :
 محل سوختگی کودک را نگاه کنید
 درجه حرارت کودک اندازه گیری کنید

درمان : در موارد زیر بیمار را به نزدیک ترین مرکز درمانی ارجاع کنید .

◀ احتمال عفونت جدی مانند :

۱. حال عمومی بد

۲. تب

۳. کاهش دمای بدن

◀ اگر این علائم در زخم بیمار دیده شد :

۱. تغییر رنگ قهوه ای یا سیاه رنگ به صورت نقطه ای در سطح زخم سوخته وجود دارد

۲. اطراف پوست سوخته تغییر رنگ دارد

۳. ترشح بدبو دارد

۴. تاخیر در بهبود زخم

۵. درجه سوختگی بدتر شده است

۶. ترشح زرد رنگ در سطح زخم

اگر کودک با شرح حال تماس یا بلع فرآورده های نفتی مراجعه کرده است :

سوال کنید :	مشاهده و استشمام کنید:
• زمان تماس یا بلع ؟	• نشانه های خطر • سرفه و تنفس مشکل • بویی که احتمال استفاده از مواد نفتی (نفت، بنزین، گازوئیل) را قطعی کند

طبقه بندی کنید

نشانه ها	طبقه بندی	تشخیص نوع درمان
• سرفه و تنفس مشکل یا • نشانه های خطر	مسمومیت شدید و حاد نفتی	<ul style="list-style-type: none"> در صورت نیاز، احیاء، کمک های اولیه آن را انجام دهید.. تحریک به استفراغ نکنید و شستشوی معده انجام ندهید، زغال فعال ندهید. تعویض لباس کودک ، شستشوی بدن و قسمتهای که به فرآورده های نفتی آغشته است. به نزدیکترین مرکز درمانی (بیمارستان) ارجاع دهید.
• خوردن مواد نفتی کمتر از 6 ساعت و نبودن علائم بالا	مسمومیت حاد نفتی	<ul style="list-style-type: none"> تحریک به استفراغ نکنید و شستشوی معده انجام ندهید. زغال فعال ندهید. تعویض لباس کودک ، شستشوی بدن و قسمتهای که به فرآورده های نفتی آغشته است برای 6 ساعت کودک را زیر نظر بگیرید. به مادر بگویید اگر کودک سرفه یا تنفس مشکل پیدا کرد ، فوری برگردد. یک روز بعد کودک را پیگیری کنید.
• خوردن مواد نفتی بیشتر از 6 ساعت و نبودن علائم بالا	مسمومیت خفیف نفتی	<ul style="list-style-type: none"> تحریک به استفراغ نکنید و شستشوی معده انجام ندهید. زغال فعال ندهید. به مادر بگویید اگر کودک سرفه یا تنفس مشکل پیدا کرد ، فوری برگردد. یک روز بعد کودک را پیگیری کنید.

اگر کودک با شرح حال تماس یا بلع مواد سوزاننده مراجعه کرده است :

سوال کنید :	مشاهده و استشمام کنید:
• زمان تماس یا بلع ؟	• نشانه های خطر • سوختگی دهان و یا مشکل بلع • بویی که احتمال استفاده از مواد سوزاننده (پاک کننده ها، سفید کننده ها و غیره) را قطعی کند

طبقه بندی کنید

نشانه ها	طبقه بندی	تشخیص نوع درمان
• مشکل در عمل بلع یا • نشانه های خطر یا • درگیری چشم ها یا دهان	مسمومیت شدید و حاد مواد سوزاننده	<ul style="list-style-type: none"> در صورت نیاز، احیاء، کمک های اولیه آن را انجام دهید.. تحریک به استفراغ نکنید و شستشوی معده انجام ندهید. زغال فعال ندهید. محل و اطراف محل تماس بخصوص چشم ها را با آب تمیز و فراوان و یا نرمال سالین شستشو دهید فوری به نزدیکترین مرکز درمانی (بیمارستان) ارجاع دهید
• خوردن مواد سوزاننده کمتر از 6 ساعت و نبودن علائم بالا	مسمومیت حاد مواد سوزاننده	<ul style="list-style-type: none"> تحریک به استفراغ نکنید ، شستشوی معده انجام ندهید، زغال فعال ندهید و در اولین فرصت ممکن آب و شیر به مقدار کم و دفعات متعدد برای رقیق کردن سم به بیمار بدهید. محل و اطراف محل تماس را با آب تمیز و فراوان و یا نرمال سالین شستشو دهید برای 6 ساعت کودک را زیر نظر بگیرید. به مادر بگویید اگر کودک مشکل تنفسی، بینایی و سخی در بلع پیدا کرد ، فوری برگردد. یک روز بعد کودک را پیگیری کنید.
• خوردن مواد سوزاننده بیشتر از 6 ساعت و نبودن علائم بالا	مسمومیت خفیف مواد سوزاننده	<ul style="list-style-type: none"> تحریک به استفراغ نکنید ، شستشوی معده انجام ندهید، زغال فعال ندهید و در اولین فرصت ممکن آب و شیر به مقدار کم و دفعات متعدد برای رقیق کردن سم به بیمار بدهید به مادر بگویید اگر کودک مشکل تنفسی، بینایی و سخی در بلع پیدا کرد ، فوری برگردد. یک روز بعد کودک را پیگیری کنید.

اگر کودک با شرح حال تماس تنفسی یا پوستی و یا بلع مواد حشره کش و سموم گیاهی (ارگانو فسفره) مراجعه کرده است :

تشخیص نوع درمان	طبقه بندی	نشانه ها
<ul style="list-style-type: none"> ◀ در صورت نیاز به احیاء، کمک های اولیه آن را انجام دهید ◀ بیمار را وادار به استفراغ نکنید زیرا اغلب حشره کش ها حلال نفتی دارند ◀ اگر به پوست و لباس کودک ریخته است ،لباس های اورادرا آورده و پوست اورا با آب و صابون بشوئید. ◀ فوری به نزدیکترین مرکز درمانی ارجاع دهید. 	<p>مسمومیت شدید و حاد با حشره کش</p>	<ul style="list-style-type: none"> • بلع حشره کش یا سموم گیاهی و یکی از علائم زیر: • نشانه های خطر • مردمک تنگ شده سر سنجافی • یکی از نشانه های پاراسمپاتیک*
<ul style="list-style-type: none"> ◀ اگر به پوست و لباس کودک ریخته است ،لباس های اورادرا آورده و پوست اورا با آب و صابون بشوئید. ◀ بیمار را وادار به استفراغ نکنید زیرا اغلب حشره کش ها حلال نفتی دارند ◀ کودک را به نزدیکترین مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید. 	<p>احتمال مسمومیت حاد با حشره کش</p>	<ul style="list-style-type: none"> • بلع حشره کش یا سموم گیاهی کمتر از 6 ساعت و بدون هیچیک از نشانه های فوق
<ul style="list-style-type: none"> ◀ اطمینان خاطر دهید. ◀ به مادری بگویند اگر کودک مشکل پیدا کرد ، فوری برگردد ◀ یک روز بعد کودک را پیگیری کنید. 	<p>مسمومیت حاد بدون علامت</p>	<ul style="list-style-type: none"> • بلع حشره کش یا سموم گیاهی بیشتر از 6 ساعت وعدم وجود علائم بالا

طبقه بندی کنید

سوال کنید :	مشاهده کنید:
<ul style="list-style-type: none"> • از چه زمانی ؟ • چه سمی ؟ 	<ul style="list-style-type: none"> • نشانه های خطر • مردمک تنگ شده سرسنجافی • نشانه های پاراسمپاتیک* (آبریزش زیاد دهان ، تعریق ، اسهال ، افزایش ترشحات راه های تنفسی ، اشک ریزش و گرفتگی عضلانی)

اگر کودک با شرح حال مسمومیت دارویی یا مواد مخدر مراجعه کرده است :

تشخیص نوع درمان	طبقه بندی	نشانه ها
<ul style="list-style-type: none"> ◀ در صورت نیاز به احیاء، کمک های اولیه آن را انجام دهید ◀ در صورتی که کودک تا یک ساعت پس از بلع مراجعه کرده اگر کودک هوشیار باشد با تحریک عقب حلق به وسیله آبسلانگ یا با دسته یک قاشق وی را تحریک به استفراغ کنید. اگر استفراغ نکرد ، یک داروی تحریک کننده استفراغ مانند شربت اپیکا (زیر 6 ماه استفاده از شربت اپیکا ممنوع است) بدهید. شربت اپیکا ml 10 برای 6 ماه تا 2 سال یا ml 15 برای بالای 2 سال داده می شود) ◀ فوری به نزدیکترین مرکز درمانی ارجاع دهید 	<p>مسمومیت دارویی</p>	<p>وجود هر یک از علائم زیر بامصرف دارو:</p> <ul style="list-style-type: none"> • تنفس مشکل • نشانه های خطر • افزایش یا کاهش درجه حرارت بدن • استفراغ ، اسهال ، درد شکمی • خوردن نامعلوم از زهر دارو • خوردن هر مقدار از دارو غیر تجویزی • مصرف هر مقدار از مواد مخدر

طبقه بندی کنید

سوال کنید :	مشاهده کنید:
<ul style="list-style-type: none"> • چه دارویی؟ • از چه زمانی ؟ • چقدر؟ • آیا استفراغ ، اسهال ، درد شکمی دارد؟ 	<ul style="list-style-type: none"> • نشانه های خطر • تنفس مشکل • افزایش درجه حرارت بدن (۴۲ درجه سانتیگراد یا بالاتر) • کاهش درجه حرارت بدن (۳۵ درجه سانتیگراد یا پایین تر)

اگر کودک با سابقه مار گزیدگی مراجعه کرده است :

سوال کنید :	مشاهده کنید:
<ul style="list-style-type: none"> چه موقع کودک گزیده شده است؟ آیادرد موضعی شدیدی دارد؟ 	<ul style="list-style-type: none"> نشانه های خطر درد موضعی یا تورم سیاه شدن موضعی ادرارقهوه ای تیره تا سیاه رنگ مشکل در بلعیدن و صحبت کردن مشکل تنفسی افتادگی پلک و فلج عضلات خونریزی از لته ها ، بینی ، زخم ها یا نقاط خونریزی زیر پوست** محل گزیدگی

طبقه بندی کنید

اگر کودک با سابقه گزش حشرات ، عقرب یا رطیل مراجعه کرده است :

مشاهده کنید:
<ul style="list-style-type: none"> نشانه های خطر تنفس مشکل یا خرخر اختلال دید درد عضلانی متناوب محل گزیدگی یا وجود نیش

طبقه بندی کنید

اگر کودک با سابقه گازگرفتگی مراجعه کرده است :

سوال کنید :	مشاهده کنید:
<p>- آیا کودک توسط حیواناتی نظیر گربه ، سگ یا حیوان مشکوک به هاری (شغال، خفاش....) گزیده یا لیسیده شده است؟</p>	<ul style="list-style-type: none"> نشانه های خطر تب، ضعف، بی اشتهاپی ظهور ناگهانی علائم عصبی مانند تحریک پذیری ، ترس از آب پانور، افزایش ترشح بزاق فلج شل پایین رونده

نشانه ها	طبقه بندی	تشخیص نوع درمان
<ul style="list-style-type: none"> شرح حال مار گزیدگی ویکی از علائم زیر: نشانه های خطر تمایل به خونریزی** درد موضعی شدید و تورم مشکل در بلعیدن یا در تنفس گزیدگی در سر، گردن و تنه سیاه شدن موضعی ادرارقهوه ای تیره تا سیاه افتادگی پلک و فلج عضلات 	<p>مارگزیدگی با مسمومیت</p>	<ul style="list-style-type: none"> زخم را تمیز کنید روی محل گزیدگی را برش ندهید و با دهان زهرا مکش نکنید. از کمپرس یخ به هیچ عنوان استفاده نکنید اندام آسیب دیده (دست یا پا) را با آتل بی حرکت نگهدارید و در صورت وجود علائم نورو توکسیک ، از محل انگشتان تا قسمت پروگزیمال محل گزش بانداز کنید. از تورنیکه استفاده نکنید.. فوری به نزدیکترین بیمارستان ارجاع دهید

نشانه ها	طبقه بندی	تشخیص نوع درمان
<ul style="list-style-type: none"> شرح حال گزش ویکی از علائم زیر: نشانه های خطر یا تنفس مشکل یا خرخر یا اختلال دید یا درد عضلانی متناوب واکنش (تحریک) 	<p>گزش شدید</p>	<ul style="list-style-type: none"> از کمپرس آب سرد یا یخ برای کاهش درد و تورم استفاده کنید. زخم را تمیز کنید روی محل گزیدگی را برش ندهید و با دهان زهرا مکش نکنید واژ تورنیکه استفاده نکنید فوری به نزدیکترین مرکز درمانی ارجاع دهید

نشانه ها	طبقه بندی	توصیه ها
<ul style="list-style-type: none"> سابقه گازگرفتگی ویکی از علائم زیر: نشانه های خطر تب، ضعف، بی اشتهاپی ظهور ناگهانی علائم عصبی فلج شل پایین رونده 	<p>مطمئن به هاری</p>	<ul style="list-style-type: none"> اقدامات محتمل به هاری را انجام دهید فوری به نزدیکترین مرکز درمانی ارجاع دهید حیوان مهاجم تحت نظر قرار گیرد قرار گیرد و گزارش فوری به مرکز بهداشت شهرستان داده شود
<ul style="list-style-type: none"> سابقه گازگرفتگی و عدم وجود هیچیک از علائم بالا 	<p>محتمل به هاری</p>	<ul style="list-style-type: none"> با آب تمیز و صابون لابلای زخم را حداقل بمدت ۱۰ دقیقه شستشو دهید کف صابون را با استفاده از فشار آب از لابلای زخم شسته شود قسمت های له شده و کثیف از زخم جدا شود بامحلول بتادین یا الکل اتیلیک (۴۰-۷۰٪) زخم را ضد عفونی کنید کودک را فوراً به مرکز بهداشت شهرستان ارجاع دهید از تورنیکه استفاده نکنید

